درباره زندگی

بوداسف

بوداسف

حضرت آیت الله صادقی

بسم الله الرحمن الرحیم

درباره زندگی بوداسف

نویسنده:

آیت الله شیخ لطف اللّه صافی گلپایگانی

ناشر چاپی:

دفتر آیت الله لطف الله صافی گلپایگانی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

درباره زندگی بوداسف

مشخصات کتاب

نام کتاب: درباره زندگی بوداسف

نویسنده: صافی، لطف الله

تاریخ وفات مؤلف: معاصر

موضوع: تراجم

زبان: فارسی

تعداد جلد: ۱

در اطراف مقاله (درباره زندگی بوداسف)

بسم الله الرحمن الرحیم

به قلم آقای لطف الله صافی گلپایگانی حوزه علمیه قم

روز گذشته شمار اکتبر ۱۹۵۱ مجله روابط فرهنگی هند و ایران به طور اتفاق به دستم رسید که چون در آن از طرف آقای عبدالحسین زرین‌کوب نظراتی (دربارهٔ زندگی بوداسف) اظهار شده و ضمناً هم اشاره به تأثیر و نفوذ تعلیمات (بودا) در تاریخ اسلام و تکمیل تصوف اسلامی نموده است برای رفع اشتباه از خوانندگان محترم و نویسنده مقاله و هم نظر بزیانی که ترویج تعلیمات مکتب (بودا) و رهبانیت و گوشه‌گیری برای تقدم و ترقی ملل جهان عموماً و ملت‌های مشرق زمین خصوصاً دارد توضیحات زیر داده می‌شود و انتظار دارد که مجله‌ای مانند مجله روابط فرهنگی هند و ایران که می‌خواهد در بین صدها ملیون مردم در کشور ایران و هند مقام و موقعیت شایانی داشت باشد بتواند در آیند با ترویج تعالیم عالی‌تر که هم ضامن پیشرفت امور دنیایی و حافظ حیثیات ملل و هم باعث سعادت معنوی و اخلاقی اقوام باشد مردم مشرق زمین را به شاه راه ترقی رهبری نماید نویسنده محترم مقاله به جای آنکه به خصوصیات زندگی و تفصیل حالات (بودا) که هنوز هم بر محققین قسمت‌های مهمّ آن مانند ولادت و تاریخ آن روشن نیست اشاره بنمایند و را جع به تاریخ (بودا) که از مسائل مبهم و تاریک تاریخ است توضیحات قانع کننده‌ای بدهند یک افسانه‌ای را که از افسانه‌های چندی ترتیب یافته نمونهٔ تعلیمات (بودا) دانسته و به گفتهٔ خود تصور می‌کند که چون در مسالك و مذاهب دیگر هم شبیه به این تعلیمات (یا به عبارت صحیح مواعظ) موجود است پس مواعظ (بودا) در زندگی راهبان قرون وسطی و آئین مانی و آئین حضرت مسیح و بلکه دین اسلام نفوذ یافته و حتی انجیل هم در پاره‌ای موارد از افسانه (بوداست و بلوهر) اقتباس کرده و بالاخره همه ملت‌های جهان این افسانه را مانند یك انجیل مقدس پذیرفته‌اند.

ما در آنجا نمی‌خواهیم که اصل وجود (بودا) و با تأثیر مواعظ و پندهای او را در یک قسمت بزرگی از مردم جهان انکار کنیم و نمی‌خواهیم بگوئیم که اگر به شرحی که در این افسانه‌ها یاد شده بودائی وجود داشته است مبانی دینی و تفکرات از نسبت به مبداء و معاد غیر از آنست که آقایان بودائی‌های کنونی به آن عقیده دارند و وقتی (بودا) دارای ارزش معنوی است که از عقیده به خرافاتی مانند تجسم ۱] و تناسخ منزه باشد فقط می‌خواهیم یادآور شده دو توضیح بدهیم که:

۱. نباید یک افسانه‌ای را که به قول آقای زرین‌کوب میان تمام ملل مشهور و قرن‌ها است که وسیله سرگرمی و گذراندن وقت بشر شده و برای مجعول بودن آن شاهدی بهتر از متن آن نیست با چند گویا و تصور و این گونه الفاظ شک آور و حیرت افزا پایه یک سلسله نظریات عمده قرار داد و به عقیده قرار داد و به عقیده من اگر داستان سر او افسانه گوی این قصه را (بودا) معرفی کرده بود بهتر قابل قبول بود در هر حال این افسانه افسانه‌ایست که تا حدی جنبه بین المللی یافته و با صورت‌های مختلفی در میان اقوام و طوائف رواج دارد امّا افسانه‌نویس و

درباره زندگی بوداسف، ص: ۲

افسانه‌گویش کیست به احتمال قوی یکی از حکما و دانشمندان این افسانه را به منظور هدایت مردم و آشنا کردن آنها به روش فکری و اخلاقی خویش جعل نموده است و اگر بودائیان قبول کنند (بودا) را هم می‌توان به احتمال افسانه‌نویس این داستان دانست و اما اصل داستان به چه نحو بوده و آیا با تحریفاتی که در آن شده است داستانی که اکنون در بین است با اصل افسانه رونق است یا نه معلوم نیست و به هر حال به طور قطعی اظهار نظر در معرفی افسانه‌گری آن خلاف حزم و احتیاط است.

۲. این گونه افکار و نظریات در تعریض خشک و خالی به بی رغبتی به دنیا و روگردانی از آن یک اندیشه‌هائی نیست که بتوان آن را به مکتب شخص خاصی نسبت داد و تاریخ پیدایش آن را معین نمود زیرا همیشه انسان با این‌گونه افکار وحشت‌آمیز و ترس‌آور دست در گریبان بوده و در میان حکما و دانشمندان هم با قطع نظر از دیاناتی که داشته‌اند هواخواهان بسیار از این مکتب یافت می‌شود و مجرد موافق بودن بعضی از تعالیم اخلاق (بودا) با تعالیم اشخاص و ادیان دیگر نشانه تأثیر و نفوذ تعالیم او نیست زیرا تمام خردمندان و همهٔ ملل در بسیاری از مسائل اخلاقی و غیر اخلاقی توافق دارند و وجود این‌گونه قدر جامع که مورد اتفاق عقول همگی است دلیل اقتباس مسلکی از مسلک دیگر نمی‌شود.

۳. راجع به اینکه در کتب عربی و اسلامی ذکری از این افسانه شده است اگر نویسنده مقاله در نظریات همان دو کتابی (کتاب الفهرست ابن النديم و کتاب اکمال الدين و تمام النعمه صدوق) که تنها مأخذ عربی این افسانه یاد نموده است دقت نموده بود به میزان قیمت این افسانه در میان مسلمان‌ها و بی ارجی آن پی می‌برد اینک شما دقت بفرمائید اما (ابن النديم) در صفحه ۴۲۲ (الفهرست) طبع مطبعه رحمانیه مصر سطرا این نویسد (الفن الاول فی اخبار المسامرين و المخرفين و اسماء الكتب المصنفة فی الاسمار و الخرافات) یعنی فن اول (از مقاله هشتم کتاب) در اخبار داستان سرایان و افسانه سازان و خرافه گوها و نام های کتابهائی است که در افسانه ها و خرافات نوشته شده و پس از آنکه در اینجا از کتاب هائ مثل کتاب (هزار افسان) و کتاب (الف سمر من اسمار العرب و العجم) و کتاب (خرافهٔ و نزاههٔ) و کتاب (خرس و روباه) و کتاب (مسک زنانه و شاه زنان) و کتاب (رستم و اسفنديار) و کتاب (درادیب طلا) و از کتب هندی ها کتاب (کلیله و دمنه) را یاد نمود در صفحه ۴۲۴ سطر ۲۲ می گوید (او من كتبهم سندباذ الكبير و كتاب سندباذ الصغير و كتاب البد و كتاب بوداسف و بلوهر و كتاب بوداسف مفدر یعنی از کتاب های هندی ها در افسانه و خرافات یکی کتاب سندباد کبیر و یکی سنباد صغیر و یکی کتاب البد و یکی کتاب بوداسف و بلوهر و یکی کتاب بوداسف مفرد است ملاحظه فرمودید توجه کردید که مسلمان ها در قرن چهارم هجری که شاید اولین عصر برخورد آنها به افسانه بوداسف بلوهر و کتاب البد و کتاب بوداسف مفرد بوده چگونه نسبت به آن اظهار نظر کردند این کتاب را در ردیف کتاب ها و رومانهای عصری مثل حسین کرد و امیر ارسلام رومی و الف لیله دانسته اند آن وقت آقای زرین کوب به اسم اینکه در الفهرست ابن الندیم ذکری از افسانه بوداسف شده می‌خواهد نفوذ (بودا) را در میان مسلمان ها ثابت کند و از ذکر عبارت ابن الندیم در الفهرست برای مصلحی که خودشان می دانسته اند خودداری می فرمایند.

درباره زندگی بوداسف، ص: ۳

اما در صدوق در کتاب (اکمال الدين و تمام النعمه) که متعرض داست بوداسف شده نه مدرکی برای آن نقل نموده و نه سندی و

تازه پس از ذکر قصه در صفحه ۳۵۹ طبع تهران سطر ۱۵ می گوید این داستان و امثال آن مورد اعتماد و استناد نیست وعبارت او اینست (لیس هذا الحدیث و ما شاکله من اخبار المعمرین مما اعتمد فی امر الغیبه و وقوعها) حال قضاوت تأثیر افسانه بوداسف را در مسلمان‌ها به خوانندگان را گذرا می کنم.

۴. اینکه نوشته‌اند در آغاز قرون اسلام در معارضه با حکمت یونانی مورد حمایت و تایید خاص اهل زهد واقع بود باید بیان فرمایند کدام زاهد مسلمان و عالم اسلامی در یک جا به این افسانه استناد جسته و چطور ممکن است مطالب فلسفی را که بر پایه عقل و منطق و برهان قرار دارد با چند مثل و افسانه رد نمود و تازه کجای فلسفه با زهد حقیقی که اسلام آورده سازگار نیست تا زاهد اسلام در مقام فیلسوف یونانی و یا فارابی حکیم اسلامی کمتر از (بودا) بوده است مگر اینکه بفرمائید آنها هم از (بودا) اقتباس کرده‌اند و هر کس پیش از (بودا) و بعد بیاید شاگرد مکتب او می‌باشد.

۵. راجع به تأثیر افسانه بوداسف در اسلام محتاج به بسط کلام نیست زیرا علاوه از مخالفت‌های جوهری و اساسی که در اصول اسلام با طریقه (بودا) وجود دارد و عمده امتیاز ادیان را از یکدیگر در اینجا باید پیدا نمود اسلام با این گونه رهبانیت و انزوا و بی اعتنائی به زندگی دنیا و شئون عائله و تربیت جسمانی سخت مبارزه نموده و رهبانیت را ممنوع ساخته است که (لا رهبانیهٔ فی الاسلام) و در مورد زهد یک مکتب خاص و روش به خصوصی دارد که برای اصلاح و انتظام‌آور دنیا و آخرت و روح و جسم و بشر هر دو مفید است و در آن مکتب بزرگترین زهاد جهان مانند (علی بن ابی‌طالب علیه السلام) پرورش یافته‌اند اسلام هم شدیدترین و جامع‌ترین سفارش‌ها و تأکیدات را درباره زهد نموده و هم در تفسیر آن مثل افسانه‌گوی قصه بوداسف راه غلط نرفته است اسلام نمی‌خواهد که مردم دست از کار دنیا بکشند و در بیغوله‌ها و غارها و صومعه‌ها و بیابان‌ها مانند انسان‌های اولیه یا بعضی از رهبانان و نسّاک به سر برند و نه کار کنند و نه زحمت کشند و نه در جامعه شرکت کنند به علاوه مرد مرا به بیکاری و تنبلی و سستی دعوت کنند اسلام می‌خواهد همه به هم خود را در فراهم ساخت وسایل آسایش بشر و راحتی ابناء نوع و عائله و عمران و آبادانی جهان فعّالیت و همکاری کنند و هرکس پایه زا پایه‌های مجتمع بشری را نگاه‌داری و حفاظت کند و از نعمت‌های دنیا که خداوند عطا فرموده استفاده کنند (قل من حرم زینهٔ الله التی اخرج لعباده و الطیبات من الرزق)[۲] و به منظور رسیدن به سعادت آخرت اعمال خیریه و کارهای نیک را بجا آورند و دنیا و آخرت را به هم پیوسته و مربوط بدانند هم می‌فرماید

(یا ایها الذین آمنوا لا تلهکم اموالکم و لا اولادکم عن ذکر الله)[۳] (حب الدنیا راس کل خطیئهٔ)[۴]

و هم می‌فرماید

(کن لدنیاک کانک تعیش ابداً و کن لآخرتک کانک تموت غداً)[۵] و (من طلب الدنیا حلالًا مکاثراً مفاخراً لقی الله و هو علیه غضبان

درباره زندگی بوداسف، ص: ۴

ومن طلبها استعفافاً عن المسئلهٔ و صیانهٔ لنفسه جاء یو القیمه و وجهه کالقمر لیلهٔالبدر)[۶]

غرض اینکه اسلام راجع به زهد هم مانند موضوعات دیگر از افراط و تفریط جلوگیری نموده است و تفصیل این مطلب از وضع این مقاله خارج است علاقه‌مندان می‌توانند به قرآن مجید و اخبار و احادیث اسلامیه رجوع فرمایند.

---

[۱] (۱) در مجلد دوم دائرهٔ المعارف قرن العشرین ص ۳۹۱ علامه مصری فرید و جدی نقل کرده که بودائی های امروز عقیده دارند که خدا بیشتر که یک از ارکان تثلیث هندی است مکرر برای خلاص بشر مجسم شده و در مسجد بودا برای نهمین یار مجسم

شده است.

[۲] (۱) قرآن مجید سوره ۷ آیه ۴۲.

[۳] (۲) قرآن مجید، سوره ۳ ع، آیه ۹.

[۴] (۳) حدیث نبوی.

[۵] (۴) حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام.

[۶] (۱) حدیث نبوی.

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم
جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)
با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند
بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹
بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.
مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.
اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.
از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :
الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی
ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه
ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...
د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-IR۹۰ ۵۳-۶۰۹به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج – به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند

آزاد کردن بنده دارد».